

Arvestusala Valge Raamat
III ümarlaud
"Arvestusala arengud 2014-2017"

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja suures saalis, Toom-Kooli 17, Tallinn.
28. august 2014 kell 10:00

Osalejad (esindajad järgmistest organisatsioonidest): Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Kaupmeeste Liit, Eesti Raamatupidajate Kogu, Rahandusministeerium, Audiitorkogu, Raamatupidamise Toimkond, Tallinna Tehnikaülikool, Tartu Ülikool, Estonian Business School, Sisekaitseakadeemia, Majandusarvestuse Õpetajate Kogu.

Päevakava:

Algus	Kestvus (ca)	Kommentaar
10:00	5 min	Tervitus, päevakava tutvustus – Märten Ross
10:05	kuni 40 min	Raamatupidamise korraldamine
	10 min	RM ettekanne
	10 min	Toimkonna ettekanne
	20 min	Diskussioon
10:45	kuni 40 min	Aruandekohustuslaste kategooriad ja nende aruannete miinimumsisu
	10 min	RM ettekanne
	10 min	Toimkonna ettekanne
	10 min	Kaubandus-tööstuskoja ettekanne
	10 min	Diskussioon
11:25	kuni 40 min	Auditi piirmäärad ja seonduvad teemad
	10 min	RM ettekanne
	10 min	Audiitorkogu ettekanne
	10 min	Kaubandus-tööstuskoja ettekanne
	10 min	Diskussioon
12:05	kuni 40 min	Arvestusekspertide kutsesüsteem
	10 min	RM ettekanne
	10 min	Audiitorkogu ettekanne
	10 min	Raamatupidajate kogu ettekanne
	10 min	Teiste osapoolte ettekanded ja diskussioon
12:45	kuni 15 min	Vähemolulised teemad - diskussioon

Moderator: Märten Ross

Raamatupidamise korraldamine

Raamatupidamise Toimkonna juhendite kehtestamine määrusega.

Audiitorkogu	
Plussid	Miinused
- suurem õiguskindlus	- bürokraatia suurenemine ja aeglus - juriidiline kantseliit erialatekstides raskendab nende arusaadavust - määrustes ei saa tuua praktilisi näiteid

Kaubandus-Tööstuskoda
<p>Kaubanduskoda üldiselt toetab lahendust, et Raamatupidamise Toimkonna juhendeid hakatakse kehtestama rahandusministri määrusega, kuigi <u>nendime</u>, et muudatuse eelduseks oleva <u>probleemi sisu ja ulatus võimaldaksid tõenäoliselt jääda ka tänase õigusliku regulatsiooni juurde</u>. Samas juhime tähelepanu asjaolule, et sellise lahenduse puhul <u>ei tohiks tekkida kindlasti olukorda, kus Toimkond võtab juhendi vastu, kuid Rahandusministeerium muudab seda</u>. Selline olukord tuleb väljatöötavate lahendustega välistada.</p> <p><u>Rahandusministril peaks olema üldreeglina ainult õigus kinnitada juhendit</u>. Muudatuste tegemine peaks olema lubatud ainult väga erandlikel asjaoludel (nt juhend on vastuolus seadusega ja Toimkond ise ei ole valmis seda muutma).</p> <p>Kindlasti peaksid määruses või selle lisas sisalduma ka praktilised näited sarnaselt praeguste Toimkonna juhenditele, st ära ei tohi kaduda juhendi peamine funktsioon – juhendada ja selgitada.</p> <p>Kui eelpool nimetatud tingimustel ei ole teatud põhjustel võimalik Toimkonna juhendeid määrusesse viia, siis Kaubanduskoda ei toeta Rahandusministeeriumi ettepanekut. Sellisel juhul eelistame lahendust, kus olulisemad arvestuspõhimõtted on raamatupidamise seaduse lisas või rahandusministri määruses ning Raamatupidamise Toimkonna juhendid selgitavad õigusaktis sisalduvaid olulisi arvestuspõhimõtteid.</p>

Raamatupidamise Toimkond
<p>a) Seadus + Toimkonna poolt kinnitatud juhendid (olemasolev mudel).</p> <p>Plussid</p> <ul style="list-style-type: none">
- Stabiilsus. Olemasolev süsteem on praktikas hästi toiminud, mistõttu (jättes kõrvale õiguskindluse küsimuse) puudub vajadus selle muutmiseks.
- Juhendeid on võimalik kirjutada nende kasutajate jaoks võimalikult arusaadavas keeles, koos rakendamist illustreerivate näidetega. <p>Miinused</p> <ul style="list-style-type: none">
- Väidetavalt ebapiisav õiguskindlus. Samas toimib see praktikas paljudes riikides ning rakendati hiljuti isegi Saksamaal, mis on Eestiga sarnase õiguskeskkonnaga (vt lisatud materjalid). Samuti eksisteerivad täiendavad kaudsed vahendid juhendite jõustamiseks, nagu näiteks ootus saada puhas audiitori järeldusotsus. <p>b) Seadus + Rahandusministri määrusega kinnitatud juhendid</p> <p>Plussid</p> <ul style="list-style-type: none">
- Suurem õiguskindlus võrreldes praeguse olukorraga. <p>Miinused</p> <ul style="list-style-type: none">
- Määrused peavad järgima teatud seadusloome keelekasutust ja struktuuri, mistõttu nende tekst muutub senisest oluliselt bürokraatlikumaks ning kaob võimalus kasutada näiteid.
- Mõned aastad tagasi määruse vormis koostatud näidisjuhend oli äärmiselt kasutaja mittesõbralik ja viiks aruandluse taset Eestis tagasi.
- Täiendav ebavajalik bürokraatia Rahandusministeeriumi tasandil.
- Vastuolus nii praeguses seaduses sätestatud kui enamikes arenenud riikides kehtiva Raamatupidamise Toimkonna sõltumatuse nõudega.

c) **Seadus, mille lisas on kirjeldatud olulisemad arvestuspõhimõtted + Toimkonna poolt kinnitatud juhendid.**

Plussid

- Tagab õiguskindluse säilitades samal ajal juhendid nende olemasolevas kasutajasõbralikus vormis.

Miinused

- Juhul, kui mõni olulistest seaduses kirjeldatud arvestuspõhimõtetest peaks muutuma (nt uue IFRS tõttu), vajaks muutmist ka seadus (lähema 5 a. jooksul on oluliste muutuste risk väike).

d) **Seadus + RM määrusega kinnitatud olulisemad arvestuspõhimõtted + Toimkonna poolt kinnitatud juhendid (st 3 tasandit)**

Plussid

- Tagab õiguskindluse, säilitades samal ajal juhendid nende olemasolevas kasutajasõbralikus vormis

- Paindlikum võrreldes variandiga C.

Miinused

- Täiendav ebavajalik bürokraatia Rahandusministeeriumi tasandil.

Rahandusministeerium

- Toetame Eestis Saksamaal praktiseeritavaga analoogset lahendust, st Toimkonna tegevust raamib leping Rahandusministeeriumiga (analoog ASCG-I leping Saksa justiitsministeeriumiga). Säilib Toimkonna sõltumatus.

- Määrusesse saab sisse tuua näiteid Eesti uuenenud õigusloomepraktika (normitehnika eeskiri) kohaselt. Ka Saksamaa määrustes on näited sees.

- Eestis senikehtinud juhendite kinnitamine Toimkonna poolt ei ole ei põhiseadusepärane ega sarnane Saksamaal kasutatava praktikaga, kuna ei Eestis ega Saksamaal ole standardit väljatöötaval organisatsioonil (Toimkond või ASCG) määrusandlusõigust.

- Rahandusminister võib juhendi kinnitamisel muudatusi teha vaid siis, kui juhendi eelnõu on vastuolus rahvusvahelise standardiga või kehtiva õigusega, sh Euroopa Liidu õigusaktid. Analoogilist põhimõtet rakendatakse ka Saksamaal, vt ASCG lepingu väljavõtet allpool.

- Toimkonna poolt esitatud variandid C ja D on pigem A variandi alamhulgad A1 ja A2, st õigusselgust juurde ei too, põhimõtteliselt tegu sama süsteemiga, mis praegu kehtib.

Väljavõte ASCG lepingust¹ Saksa justiitsministeeriumiga

Lepingu § 4 inglisekeelne tekst	Lepingu § 4 tõlge eesti keelde
<p>(1) <i>The ASCG undertakes to inform the public about its activities. In developing standards and interpretations, the choice of topics, the definition of benchmark data and adopted drafts shall be published in a suitable manner.</i></p>	<p>(1) ASCG kohustub avalikkust oma tegevusest informeerima. Standardite ja tõlgenduste väljatöötamisel avalikustatakse kohasel viisil teemade valik, võrdlusandmed ja vastuvõetud eelnõud.</p>
<p>(2) <i>A standard or an interpretation may only be adopted if</i></p>	<p>(2) Standardi või tõlgenduse võib vastu võtta üksnes juhul, kui:</p>
<p>1. <i>a draft has been previously discussed and resolved at a public meeting and it has been published with a comment period of at least six weeks,</i></p>	<p>1. eelnõu on läbinud arutelu avalikul koosolekul ning olnud avatud kommenteerimiseks vähemalt kuue nädala vältel,</p>
<p>2. <i>the comments received have been evaluated and significant objections and proposed amendments have been discussed at a public meeting, and</i></p>	<p>2. saadud kommentaarid on läbi vaadatud ning olulisi vastuväiteid ja parandusettepanekuid avalikul koosolekul kaalutud ning</p>
<p>3. <i>in the event of significant amendments to the draft, it has been re-exposed with a comment period of at least four weeks.</i></p>	<p>3. oluliste sisseviidud muudatuste korral on eelnõu olnud kommenteerimiseks taasavatud vähemalt nelja nädala vältel.</p>
<p>(3) <i>When standards are prepared, care should be taken to ensure that they do not contradict statutory provisions. This does not rule out the enhancement of German principles of proper</i></p>	<p>(3) Standardite väljatöötamisel tuleb silmas pidada, et need ei läheks vastuollu õiguse kohustuslike sätetega. See ei välista Saksamaa raamatupidamise põhimõtete täpsustamist, kui see on kohane</p>

¹ http://www.drsc.de/docs/drsc/standardisierungsvertrag/111202_SV_BMJ-DRSC_en.pdf

<p><i>accounting where this makes sense. Sentence 1 above also applies to interpretations, with the necessary modifications.</i></p> <p><i>(4) The composition of the accounting and financial reporting body must ensure that the interests of preparers, auditors and users of financial statements are safeguarded. Only accountants may be members of the accounting and financial reporting body or of working groups.</i></p>	<p>(mõistlikult vajalik). Käesoleva lõike esimest lauset kohaldatakse ka tõlgendustele.</p> <p>(4) Raamatupidamise ja finantsaruandluse üksuse koosseis peab tagama, et kaitstud oleksid finantsaruannete koostajate, kasutajate ja auditeerijate huvid. Raamatupidamise ja finantsaruandluse üksuse ja selle töögruppide liikmeteks võivad olla üksnes arvestusala eksperdid.</p>
---	--

Raamatupidamise Toimkond: „Saksamaal on praegu täpselt sama süsteem, mis Eestis. Ministerium avaldab juhendi, kuid ei ole eraldi kinnitamist. Toimkond kardab, et määrustesse kirjutatavad juhendi näited tuleb kirjutada ümber selliselt, mis on liigselt formaalsed ning seeläbi ei anna näited sisu piisavalt lihtsalt ja arusaadavalt edasi.“

Rahandusministerium: RpS-is sisaldub ministrile volitusnorm määruse andmise kohta. Toimkonna esitatud juhend kehtestatakse määruse lisana. Ministril õigus muuta Toimkonna juhendit vaid juhul, kui juhendi eelnõu on vastuolus rahvusvahelise standardiga või kehtiva õigusega. Ministril samuti õigus juhendit määrusega mitte kinnitada ja saata see ettepanekutega Toimkonnale tagasi täienduste ja paranduste tegemiseks.

Eestis senikehtinud juhendite kinnitamine Toimkonna poolt ei ole põhimõtteliselt mudeliilt sarnane Saksamaal kasutatava praktikaga, kuna ei Eestis ega Saksamaal ole standardit väljatöötaval organisatsioonil (Toimkond või ASCG) määrusandlusõigust. Nii Saksamaa tänase praktika kohaselt kui RM-i ettepaneku järgi oleks Toimkond ekspertide paneel, kes sõltumatute asjatundjatena töötavad välja aruandlusstandardi, mis võtab arvesse rahvusvaheliselt tunnustatud parimat praktikat ning põhineb avalikul huvil ja mis Toimkonna ettepaneku järel saab kehtestatud rahandusministri määrusega.

Arutelu ja edasised toimingud:

- 1) Tänapäevane Toimkonna juhendite kehtestamine ei ole kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega. Uurime veelkord Saksamaa süsteemi ja sealsete protseduuride õiguslikku tähendust;
- 2) Eestis juurutatav uus juhendite kinnitamise mehhanism ei tohi kahjustada Toimkonna sõltumatust;
- 3) Toimkonna juhendite kinnitismehhanismi õiguskindlust tuleb parandada ning juhendid peaksid sisaldama praktilisi näiteid, mille sõnastus peab jääma valdkonna asjatundjatele (sh raamatupidajad) hõlpsalt mõistetavale ja loetavale kujule (st nagu nad seda tänapäeval on). Eesti õigusloome praktikas on toimunud areng, mis võimaldab senisest laialdasemalt ja paindlikumalt määrustesse näiteid sisse kirjutada.

Aruandekohustuslaste kategooriad ja nende aruannete miinimumsisu

Nanoettevõtja liigituse kasutusele võtmine.

Audiitorkogu	
Plussid	Miinused
Halduskoormuse vähenemine raamatupidamise aastaaruande koostamisel nn nanoettevõtjatele.	<ul style="list-style-type: none"> - Ettevõtjate kategoriseerimine eri rühmadesse juba praegu piisavalt detailne. - Liiga palju raamatupidamistavasid, mida kehtestada ja praktikas järgida. - Väiksem läbipaistvus nano-de raamatupidamisaruandluses. - Näiv halduskoormuse vähenemine, tegelik võib olla suurenemine Statistikaameti, maksuameti ja muude turuosaliste poolt nõutava aruandluse näol.

Kaubandus-tööstuskoda
<ul style="list-style-type: none">
- Kaubanduskoda toetab ettepanekut võtta kasutusele nanoettevõtja mõiste. Leiame, et nanoettevõtjale võiks kehtestada lihtsustatud nõuded raamatupidamise korraldamiseks.
- Samas peaks nanoettevõtjale jääma ka võimalus soovi korral lähtuda raamatupidamise korraldamisel nendest reeglitest, mis kehtivad mikroettevõtjatele.
- Kaubanduskoda ei ole üldiselt vastu Rahandusministeeriumi poolt väljapakutud nanoettevõtja piirmääradele. Samas võiks ministeerium täiendavalt põhjendada, millest lähtuvalt on valitud tabelis sisalduvad piirmäärad. Näiteks jääb meile arusaamatuks, miks on kehtestatud piirmäär omakapitali ja kohustuste suhtele.
- Kaubanduskoja poolt läbiviidud arvestusvaldkonna arengute küsitluse tulemused näitasid, et üle 85% vastanute hinnangul tuleks nanoettevõtjatele rakendada lihtsustusi majandusaasta aruannete osas. Kõige suuremat toetust leidsid ettepanekud vabastada nanoettevõtjad raamatupidamise aastaaruande lisade koostamise kohustusest ning tegevusaruande koostamise kohustusest. Samas avaldati toetust ka ettepanekule kohaldada nanoettevõtjate suhtes lühendatud bilansi ja kasumiaruande koostamise võimalust ning ettepanekule, et nanoettevõtjad võiks vabastada ettevõtjaportaalis majandusaasta aruande avaldamise kohustusest tingimusel, et nanoettevõtja avaldab ettevõtjaportaalis bilansiteabe. Kokkuvõttes Kaubanduskoda toetab raamatupidamisdirektiivi ettenähtud lihtsustuste rakendamist nanoettevõtjate majandusaasta aruannete osas.

Raamatupidamise Toimkond
<ul style="list-style-type: none">
- Kõigile Eesti head raamatupidamistava rakendavatele ettevõtetele kehtivad ühesugused nõuded, sõltumata nende suurusest. Uus direktiiv nõuab vähemalt ühe uue kategooria sisseviimist (väike- ja mikroettevõtted), millele kehtestatavad nõuded on senisest oluliselt väiksemad. Võimalik on luua veel täiendavaid kategooriaid (näiteks erinevad nõuded väike-, mikro- ja nanoettevõtetele, erinevad nõuded keskmistele ja suurtele ettevõtetele jne).
- Raamatupidamise Toimkonna hinnangul on valik kolme arvestuspõhimõtete kogumi vahel täiesti piisav:<ul style="list-style-type: none">
• IFRS (nagu see on vastu võetud Euroopa Liidus)
• Eesti hea raamatupidamistava täisaruanne (st samas mahus nagu seni)
• Eesti hea raamatupidamistava lühendatud aruanne (võimalik valida väike- ja mikroettevõtetele, kui nad seda soovivad).
- Eesti hea raamatupidamistava lühendatud aruanne lähtuks uue raamatupidamise direktiivi maksimumnõuetest väike- ja mikroettevõtete aruannetele, st see koosneks kahest põhiaruandest

(bilanss ja kasumiaruanne) ning väikesest hulgast lisadest (senise umbes 15-20 lk asemel oleks keskmise aruande mahuks umbes 4-5 lk).

- Arvestades, et uue raamatupidamise direktiivi kohaselt on väike- ja mikroettevõtete aruandluse nõuded niigi minimaalsed, puudub meie hinnangul vajadus veel täiendava(te) kategooria(te) tekitamiseks ja aruandluse nõuete edasiseks vähendamiseks. Kuigi ligi 99% Eesti ettevõtetest on väike- või mikroettevõtted, ei erine nad üksteisest olemuslikult niivõrd, et põhjendada niigi minimaalsete aruandlusnõuete juures veel erinevate alamkategooriate tekitamist selles grupis.

- Kuigi väike- ja mikroettevõtetest ei saa nõuda täisaruanne koostamist, on meie hinnangul oluline, et see võimalus neil (e-aruandluse süsteemis) säiliks ja seda toetataks.

Kaupmeeste Liit (EKL)

- EKL ei ole vastu nanoettevõtja liigituse kasutusele võtmisele, kuid soovib täiendavat infot, kui suur osa Eestis registreeritud ettevõtjatest ettepanekus toodud kriteeriumitele vastab.

- EKL juhib tähelepanu, et lisaks ettevõtte omanikele on majandusaasta aruannete kasutajateks mitmed ettevõttevälised infotarbijad (sh kreditorid ja lepingupartnerid).

- Väga olulised on majandusaasta aruanded ka krediitmüügiga tegelevatele jaekaubandusettevõtjatele.

- EKLi hinnangul peaks tegevusaruanne säilima nanoettevõtjate jaoks mahus, mis võimaldab aruande koostajal a) anda ülevaade ettevõtte tegevusalast, peamistest pakutavatest toodetest ja teenustest (müügitulu EMTAKi koodide lõikes ei ole selleks alati piisavalt arusaadav), b) selgitada suuremaid muutusi bilansiandmestiku näitajates võrreldes eelmise majandusaastaga ja c) kirjeldada bilansipäevajärgseid olulisemaid sündmusi, millel on oluline mõju ettevõtte finantsnäitajatele.

- Juhul kui otsustatakse, et nanoettevõtjad peavad esitama vaid bilansiteabe, siis on tähtis, et bilansiteabes oleks kajastatud info, mille põhjal krediitmüüki pakkuvad ettevõtjad saaksid langetada krediidilimiiti ja maksetähtaegu puudutavaid otsuseid ilma potentsiaalselt kliendilt täiendavat informatsiooni küsimata (või tehes seda erandjuhtudel nagu siiani), sest viimane on täiendav ajakulu mõlemale osapoolle.

Rahandusministeerium

-Ettevõtja poolse valiku võimalus on Rahandusministeeriumi lähenemise alus. Pakume erinevaid võimalusi, kuidas ettevõtja avaldab majandusaasta aruande. Sellega saab HK kujunemise võtme ettevõtja igal konkreetsel juhul enda kätte.

-Kõigile jääb kehtima 2 tava (EHRT, IFRS)- avalikustamise nõuded on erinevad, kuid alati võib ka rohkem andmeid esitada, st üksikasjalikuma aruande koostada.

- Väiksem läbipaistvus on nanoettevõtjate aruannetes õigustatud, kuna nende puhul on avaliku huvi määr väga madal (olematu) ning osatähtsus kogu majandusest on väga väike ca 9200 tk (Käive: 0,3%, Töötajad: 1% Varad: 0,2%). Kriteeriumite kujundamisel oleme aluseks võtnud tunnuseid, mis iseloomustaksid meie arvates parimal moel avaliku huvi määra.

-Rahandusministeerium defineerib avaliku huvi selle järgi, kui palju on ettevõttes osanikke ja omanikke ning kui palju on võõrkapitali. Kui ettevõtjal on võõrkapitali rohkem kui omakapitali, siis on avalikkuse huvi ka õigustatum. Selle üle võib arutada, mis on mõistlik kohustuste/omakapitali suhe. Kas võlakordaja 50% on just õige tase või tuleks seda tõsta/alandada?

Arutelu ja edasised toimingud:

Toimikond: Praegune raamatupidamise direktiiv ütleb sisuliselt, et väikesed- ja mikroettevõtjad peavad senise 20-leheküljelise aruande asemel avaldama ca 5-leheküljelise aruande, mis koosneb bilansist ja kasumiaruandest ning olulisematest lisadest. Meie arvates on see juba piisav lihtsustus ja ei oleks vaja pakkuda ettevõtjatele veel lihtsamat aruande vormi ehk ca 2-3 leheküljelist aruannet. Kas me mitte ei läinud EL vastu kohtusse just samal kaalutlusel, et ei saa lubada meie ettevõtluskeskkonnale nii suuri lihtsustusi?

Rahandusministeerium: Kohtusse mindi kaalutlusel, et direktiivis olevad ettevõtjate piirmäärad ei ole Eesti majandusruumi sobivad, kuna väheneb 99,5% (väikesed + mikrod) Eesti ettevõtete aruannete läbipaistvus ja kogu nimetatud normiadressaatide ringile ei oleks Eesti tingimustes võimalik lihtsustust

rakendada. **Kuid Rahandusministeerium on seda meelt, et ettevõtjate halduskoormust saab ja tuleb vähendada.** Siit tekibki 2 küsimust:

- mida tähendab direktiivi kohane maksimaalne lihtsus;
- millistele normiadressaatidele oleks maksimaalset lihtsust mõistlik rakendada?

Valge Raamatu raames oleme välja pakkunud nanoettevõtja kategooria, et vähendada eesmärgipärasel ettevõtjate ringil halduskoormust. Selleks on põhjuseid kolm: a) nimetatud ettevõtjate osas on avalik huvi olematu, b) nende ettevõtjate tegevuse osakaal kogu majandusaktiivsusest on väga väike (statistilise vea piires) ja c) halduskoormuse kujundamise lõplik otsus saab ja peaks olema nimetatud ettevõtjate enda käes.

KTK: Oleme seda meelt, et lisakategooria loomine võib tekitada segadust. Pigem peaksime kaaluma, kas äkki lubada maksimum lihtsust mikroettevõtjatele?

Mikroettevõtjad moodustavad kogu ettevõtjate arvust ~96%, käibest ~20,5%, varadest ~33% ja töötajate arvust ~37%. Nimetatud sihtrühm on RM-i arvates liiga suur osatähtsusega majandusest, et neile maksimumlihtsust lubada. Nimetatud argument on kõlanud varasemalt ka seoses vaidlusega, mida peetakse Eesti osalusel raamatupidamise direktiivi osas Euroopa Kohtus.

Auditi piirmäärad ja seonduvad teemad

Auditi ja ülevaatuse piirmäärade muutmine

Audiitorkogu	
Plussid	Miinused
Üksiku ettevõtte tasemel kokkuvõid audiidorteenuse maksumuse osas.	<ul style="list-style-type: none"> - Väheneb majanduskeskkonnas usaldus tervikuna. Varimajanduse suurenemise oht. Aruandluspettuste mitteavastamisesuurenemise oht. - Suureneb risk, et riik ei saa kätte maksutuluseid. Juba praegu suudab maksuamet kontrollida ainult 3% käibemaksutagastusi. Seega suureneb risk, et riik ei saa vahendeid teatud ülesannete täitmiseks. - Ettevõtete äririskid suurenevad. Suureneb pankrotiohtude ja majanduskuritegude toimumiste risk. - Audiitortevõtte turg kahaneb kriitilisele tasemele, kus ei saa kutseoskuste säilivust tagada ei kumulatiivselt ega individuaalselt. - Kahaneb kindlustunne, et aruanded on koostatud reegleid järgides. Suureneb ettevõtjate riskivalmidus.

Kaubandus-tööstuskoda
<ul style="list-style-type: none">
- Kaubanduskoda üldiselt toetab põhimõtet tõsta auditi piirmäärasid.
- Auditi piirmäärad võiksid tõusta Rahandusministeeriumi ettepaneku ulatuses, kuid mitte ühe aastaga vaid kokkulepitud üleminekuaja jooksul. Leiame, et auditi piirmäärad võiksid tõusta tabelis olevate piirmääradeni kolme või nelja aasta jooksul. See tähendab, et iga aasta tuleks piirmäärasid mõnevõrra suurendada. Selline lahendus võimaldab audiitoritel uue olukorraga paremini kohaneda.
- Kaubanduskoja hinnangul oleks vaja suurendada ka ülevaatuse piirmäärasid. Leiame, et ülevaatuse piirmäärad võiksid tõusta Rahandusministeeriumi ettepanekust mõnevõrra vähem ning arvestada üldist ettevõtete struktuuri.
- Samuti võiks kaaluda lahendust, et ülevaatuse puhul tõstetaks ainult ühte või kahte näitajat, mitte kõiki kolme (käive, töötajad, varad). Ülevaatuse puhul peaksid piirmäärad samuti tõusma mõõdukas tempos, mitte ühel aastal ja olulisel määral.
- Kuivõrd nii ülevaatuse kui auditi piirmäärad mõjutavad oluliselt majanduskeskkonna läbipaistvust ning vastavaid teenuseid pakkuvate ettevõtjate majandustegevust, tuleks piirmääri puudutavad muudatused kavandada piisava ajalise varuga ning võimalusel töötada välja ka konsensuslikud kriteeriumid, millal vastavate piirmäärade muutmine võiks edaspidi taas arutluse alla tulla.

Rahandusministeerium
<ul style="list-style-type: none">
- Pooldame lahendusi, mis viivad halduskoormuse alanemisele ja avalikku huvi mittetäitvate või vaid osaliselt täitvate funktsioonide (nt: kindlustandvad audiidorteenused, mille osutamisel ei järgita kutsetevõtte standardit, mille tõttu kutsetevõtte kvaliteet ei ole soovitud tasemel) kaotamiseni;
- Audiitorid peaksid keskendumisele avalikku huvi teenivate ja nõudlust orgaanilist omavate lahenduste väljatöötamisele. Teenusteportfelli tuleks mitmekesistada, mh tuua finantsaruandluse ülevaatuse ja auditi kõrvale teiselaadseid teenuseid. Selliste lisateenustega on võimalik saavutada olukord, kus HK alaneb, kuid audiidorteenuste turu maht kasvab.

Arutelu ja edasised toimingud:

Audiitorkogu: Teatud suurusega ettevõtetele on **audit koormav nii ajalise ressursi kui maksumuse mõttes ning sellest saadav lisandväärtus kas ettevõtjale või avalikkusele ebaselge**. Kriteeriumid, mille puhul oleks ülevaatus või audit mõistlik (nt avalik huvi) vajaksid täpsustamist ning oleme põhimõtteliselt nõus Eesti Kaubandus-Tööstuskoja jt katusorganisatsioonide seisukohaga, et **piirmäärade tõus ei tohiks olla järsk, vaid peaks toimuma järk-järgult, nt 4-aastase üleminekuajaga**. **Audiitortevgevuse turg kahaneb kriitilisele tasemele**, kus ei saa kutseoskuste säilivust tagada ei kumulatiivselt ega individuaalselt. Uute vandeaudiitorite praktiline kogemus audititega muutuks pea võimatuks.

Nn “uus” arvestuseksperdi raamatupidamise aastaaruande koostamise töövõtt, mille korral on võimalik loobuda finantsinformatsiooni ülevaatusest. - Otsustajad (sidusrühmad) saavad petliku illusiooni, et kui aruande on koostanud audiitor, siis on ta koostatud “õigelt ja õiglaselt”. Tegelikuses see nii ei ole. Ülevaatus on kindlustunnet andev töövõtt ja seda võib teostada vandeaudiitor (sõltumatu ekspert). Aruande koostamise töövõtt kindlustandev töövõtt ei ole ja eeldatakse vaid ekspertteadmisi, sõltumatust selle töövõtu teostamisel ei saa nõuda. Seega **väheneb kindlustunne aruandlusinformatsiooni õigsuse osas**.

Piirmäärade tõstmisega saavutame vastupidise efekti EL uuele määrulese ehk siis väikeste audiitorite tööpõld väheneb ja nii kaovad väikesed audiitorid ära ja b4 jääb.

Rahandusministeerium: Kindlasti on vaja konkreetsete kriteeriumitega lahti mõtestada audiitorteenuste turu kriitilise mahu mõiste, millest väiksem tegevusmaht hakkab toimima olemusliku piiranguna kutsetevgevuse tavapäraseks viljelemiseks. Tõstes piirmäärasid kavandatu järgi, väheneb kindlustandvate teenuste töövõttude arv ca 6000lt 3000-le, sellega väheneb kindlustandvate teenuste katvus kogu majandusest ca 10% võrra. Tehes teatud kriteeriumite alusel võimalikuks valiku ülevaatus ja arvestuseksperdi koostatud aruande vahel, tekiks töövõttusid varasema 6000 asemel kokku ca 7200 tk. Selline olukord looks väiksema tegevusmahuga audiitoritele võimaluse oma kliendiportfelli oluliselt mitmekesistada. Ühtlasi väheneks ülevaatus asendumine aruande koostamise teenusega ka ettevõtjate halduskoormust. HK juhtimise saaks ettevõtja oma kätte. Kaudselt oleks nimetatud alternatiivide vahel ettevõtjate poolt tehtav valik ka hinnang audiitortevõtjate kindlustandva kutsetevgevuse kvaliteedile.

Uurime võimalusi piirmäärade tõstmiseks järk-järgult. Analüüsime Audiitorkogu poolt pakutud ettepanekut piirmäärade osas ja selgitame selle mõju.

Arvestusekspertide kutsesüsteem

Vandeaudiitorite ja raamatupidajate kutsesüsteemide ühendamine

Audiitorkogu	
Plussid	Miinused
Suurem selgus arvestusekspertide kutsesüsteemis.	- Rahvusvahelised kutsestandardid on juba kehtestatud. Rakendamine tuleb läbi rääkida. ACCA, ACA jne on kasumit taotlevad organisatsioonid, millega riikliku süsteemi sidumine on juriidiliselt raske ja tekitab küsimusi, et miks just see organisatsioon ja mitte teine. Eestis puudub reaalneturg.

Kaubandus-tööstuskoda
<ul style="list-style-type: none">
- Kaubanduskoda ei toeta Rahandusministeeriumi ettepanekut, et Eesti arvestusekspertide kutsesüsteem tuleks ühildada mõne rahvusvaheliselt tunnustatud finantsarvestuse eksperdi kutsesüsteemiga (nt ACCA).
- Esiteks juhime tähelepanu sellele, et paljudel Eesti raamatupidajatel, finantsjuhtidel ei ole praktilist vajadust nende teadmiste järele, mida ACCA annab.
- Teiseks kaasnevad rahvusvahelisele kutsesüsteemile üleminekuga ka väga kõrged kulud.
- Lisaks ei ole meie hinnangul põhjendatud ega vajalik, et raamatupidajad (nt väiksemate KOV-ide raamatupidajad) hakkaksid eksamit tegema inglise keeles, mida neil tööalaselt sisuliselt üldse vaja ei lähe.
- Oleme seisukohal, et ACCA või mõne muu rahvusvaheliselt tunnustatud kutse saamine peab jääma vabatahtlikuks. Samas mõõname, et audiitorite ja raamatupidajate kutsetegevuse osas peaks tegema senisest rohkem koostööd ja vähendama näiteks eksamitel dubleerimist, kuid seda on võimalik teha ka ilma Arvestusekspertide Kogu loomiseta.

Rahandusministeerium
<ul style="list-style-type: none">
- Arvestusala tuleb käsitada ühtse tervikuna, eristades selle harusid – raamatupidamine (sh finants-, juhtumis- ja maksuarvestus), (majandus)arvestusega seotud audiitortegevus (sh vastavad sise- ja välisauditeerimise funktsioonid), rahandusliku olukorra analüüs ja hindamine ning (majandus)arvestuse teaduslikud uuringud ja õpe. Arvestusala saavutab ja säilitab pikemas vaates oma koha ühiskonnas ning piisava tõhususe ja kvaliteedi vaid juhul, kui kõik selles professionis osalevad arvestusekspertid on vajalikul määral reguleeritud ja tööülesanded selgepiirilisel jaotatud.
- Praegusel ajal on ühtsetel põhimõtetel reguleeritud audiitortegevus. Raamatupidamise harus ei ole arvestuseksperti kvalifikatsioon, kutsetegevuse raamistik ja järelevalverežiim tänasel päeval piisavalt reguleeritud. Samuti puudub haakumine teiste arvestusekspertide kutsetegevuse erinevate aspektidega. Seega puudub kompleksne arvestusekspertide kutsesüsteem, mis toodaks ühiskondliku terviku tasandil sünergiat ning looks alused tõhusaks, mõjusaks ja säästlikuks kutsetegevuseks, mis pakub ühiskonnale selget lisandväärtust.
- Arvestusekspertide kutsesüsteemi koondamine ja ühildamine peaks toimuma kahes etapis. Esimeses etapis koondatakse praegune audiitortegevuse seaduse alusel toimiv vandeaudiitori ja kutseaduse alusel toimiv raamatupidaja seitsmenda taseme kutsesüsteem ühtseks arvestusekspertide kutsesüsteemiks. Arvestusekspertide kutsesüsteemi uuendamise käigus kaotatakse arvestusekspertide kutseksamite dubleerimine ning kehtestatakse arvestusekspertidele ühtsed kvalifikatsiooninõuded ning vastavalt kutseala valdkonnale kutsetegevuse raamistik ning järelevalverežiim. Põhimõtteliselt olek meil tegemist analoogiaga, mida tunneme IFAC-i organisatsioonist. Teises etapis seotakse ühildatud Eesti arvestusekspertide kutsesüsteem mõne rahvusvaheliselt tunnustatud finantsarvestuse eksperdi kutsesüsteemiga (nt ACCA).

Arutelu ja edasised toimingud:

Arutelu tulemusel jõuti kokkuleppele, et Arvestusekspertide Kogu loomine on pikemas perspektiivis mõeldav, kuid esialgu tuleb alustada kutsesüsteemide ühildamisest, kus raamatupidaja seitsmes kutsetase ühildatakse vandeaudiitori raamatupidamise eriosade eksamitega.

Teisena kaalutakse võimalust ühildada kutsesüsteem mõne rahvusvaheliselt tunnustatud kutsesüsteemiga, et tagada senisest parem Eesti arvestusekspertide rahvusvaheline konkurents, st kompetentsus ja usaldusväärsus ning seeläbi tõsta arvestusekspertide osutatud teenuste kvaliteeti.

Muud teemad

Mõistete ühtlustamine regulatiivaktides ja juhendites

Audiitorkogu	
plussid	miinused
Ühtne erialane terminoloogia ja ühtsed definitsioonid.	<ul style="list-style-type: none"> - Legaaldefinitsioonid ja terminid ning standardite definitsioonid ja terminid raskelt ühildatavad - ühe seaduse raames ei suudeta muuta? - nn varem kasutusel olevad terminid ja mõisted jäävad oma elu elama ja risustavad seega keelt (nt praegugi müügitulu asemel käive, netorealisatsioon jne). - Vaja on asjatundjate komisjoni. - Eri koolkonnad jäävad niikuinii nurisema. - Tundub olevat nn B-katergooria teema.

Kaubandus-tööstuskoda
KTK hinnangul ei esine praktilist vajadust raamatupidamise seaduses sätestatud mõistete muutmiseks. Mõõname, et mõni üksik mõiste võib vajada muutmist tulenevalt Euroopa Liidu õigusest, kuid see ei tähenda, et mõisteid tuleks hakata suures ulatuses muutma. Leiame, et mõistete ühtlustamine ei ole nii suur probleem, millega Rahandusministeerium esmajoones tegelema peaks. Kui Rahandusministeerium peab siiski vajalikuks mõistete ühtlustamist, siis tuleks moodustada laiapõhjaline töörühm Raamatupidamise Toimkonna juurde, kuhu kuuluksid nii arvestusvaldkonna teoreetikud, praktikud kui ka keelespetsialistid.

Rahandusministeerium
<ul style="list-style-type: none">
- Täna sel päeval elavadki oma elu mõisteteaparatuur, mis on a) raamatupidamise seaduses, b) Toimkonna juhendites ja c) IFRS-i jt tõlgetes.
- Terminid ja mõisted peaksid loome ühtse terviku. Seda nii erinevate õigusaktide osas, kui teaduse, õppe ja praktika suunal. Taunitav on olukord, kus erinevused terminites ja mõistetes kinniistuvad õppeasutuse (koolkonna) põhisel.
- Peame õigeks terminoloogia töörühma moodustamist RM-i juurde. Töörühma peamine ülesanne oleks avada erialaringkondades kasutatavate mõisteparatuuride erinevused. Luua mehhanism (arutelu) nende erisuste põhjuste selgitamiseks ja leppida argumentidel põhinevalt ja konsensuslikult kokku, missugused oleksid parimad eelistused ja miks just need. Arutlusele võib tulla ca 100-150 terminit. Toimkonna osalemine töörühma koosseisus oleks kindlasti vajalik.
- Töörühma tööd võiks tinglikult jaotada 3 ossa: 1) võtame üle mõisted, milles pole erimeelsusi ja mis saavad konsensusliku heakskiidu, 2) töörühm esitab poolt ja vastuargumendid mõistete osas, mis konsensust ei leidnud RM-le. Nendega ettevõetavad edasised protseduurid vajavad selgitamist.

Arutelu ja edasised toimingud:

Arutelu tulemusel jõuti kokkuleppele, et termineid ja mõisteid tuleb üle vaadata ja ühildada. Selleks kutsutakse rahandusministri eestvedamisel kokku vastava töörühm, kuhu kuuluvad esindajad Raamatupidamise Toimkonnast, arvestusvaldkonna ekspertide, õppejõudude ja keelespetsialistide hulgast.

Majandusaasta aruande avalikustamine ettevõtjaportaalis (kas 6 või 4 kuud?)

Kaupmeeste liit
<ul style="list-style-type: none">
- arvame, et mitteauditeeritavate ettevõtete puhul on majandusaasta aruande avalikustamine nelja kuu jooksul pärast majandusaasta lõppemist võimalik. Praegune tähtaeg on olnud muutumatu ligi 20 aastat ning pärineb ajast, kui aruandlust teostati väheautomatiseeritult ja aastaaruanne esitati äriregistrile paber kandjal.
- Rahandusministeeriumi ettepanekuga sarnane neljakuuline esitamistähtaeg on ka meie lähinaabritel Soome ja Lätis. Sloveenia väikeettevõtjad peavad aastaaruande esitama kolme kuu jooksul pärast majandusaasta lõppu. Mitteauditeeritava ettevõtte aastaaruanne on vähemkompleksne ja juhul, kui ettevõtte raamatupidamine hoitakse korras aastaringelt, on võimalik majandusaasta aruanne valmis teha kohe pärast majandusaasta lõpule järgnevate tuluja käibemaksudeklaratsioonide esitamist (ehk ühe kuu jooksul pärast majandusaasta lõppu).
- Kuna väiksemates mitteauditeeritavates ettevõtetes ei pruugi olla ka jooksvat juhtimisaruandlust, siis on majandusaasta aruannete varasem valmimine ka nende ettevõtjate endi huvides. Aruannete kasutajate jaoks langetab aastaaruannete operatiivsem kättesaadavus krediidiriski, sest krediidiotsuseid on võimalik langetada värskema finantsinfo põhjal.
- Siiani tuleb praktikas sageli ette, kus majandusaasta lõpule järgneva aprilli-, mai- ja juuniku jooksul tuleb krediidilimiidi avamist või tõstmist soovivatelt ettevõtjatelt küsida värske bilanssi ja kasumiaruannet enne majandusaasta aruande esitamise ametlikku tähtaega. Senine kogemus on näidanud, et ligikaudu ¾ ettevõtjatest on värske finantsinfo koheselt edastada, mistõttu ei too EKLi hinnangul finantsaruannete esitamise varasem avalikustamise tähtaeg enamikele mitteauditeeritavatele ettevõtjatele lisakohustusi.
- EKL tunnustab Registrate ja Infosüsteemide Keskuse poolt nano-, mikro- ja väikeettevõtjate jaoks loodud e-arveldaja raamatupidamistarkvara loomist, mis võimaldab majandusaasta aruande genereerida automaatselt. Seega on EKLi hinnangul ka riik omalt poolt soodustanud aastaaruannete varasemat avalikustamist ning seeläbi Eesti ettevõtluskeskkonna läbipaistvamaks muutmist.

Arutelu ja edasised toimingud:

Tõdeti, et teatud tingimustel võiks aruande esitamise kuupäev olla 4 kuud mitte-auditeeritavatel ettevõtetel ja 6 kuud auditeeritavatel ettevõtetel. Tasub siiski äramärkimist Audiitorkogu ja Raamatupidajate Kogu märkus, et raamatupidamis- ja audiitorteenust osutavatel ettevõtetel langeb kogu koormus aruannete koostamisel ja kontrollimisel ühte suhteliselt lühikesse perioodi ja kui seda perioodi lühendada, siis koormus tõuseb veelgi ja selle tulemusena võib teenuse hind tõusta ning seeläbi ettevõtete halduskoormus hoopis suurened.

Rahandusministeerium omalt pool on kaalunud võimalust, et ettevõtja peab esitama majandusaasta aruande kord aastas vähemalt 12 kuu jooksul, valides vabalt millal ta seda teeb, kuid majandusaasta aruannete avaldamise vahe ei tohi olla rohkem kui 12 kuud. Selline lahendus võtab maha koormuse langemise ühte perioodi aruannete koostajatelt ning annab ka ettevõtjale mugavama ajaraami toimingute teostamiseks.

Täiendava võimalusena võiks kaaluda e-MAA koostamise ja esitamise süsteemi täiendamist selliselt, et aruande koostamist ja avaldamist saaks seal erinevate tähtaegadega ettevõtte poolt volitatud esindaja juhtida.